

**Gjerstad
kommune**

KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2020 - 2024

Hvilke planer trenger vi?

Vedtatt av kommunestyret sak 20/70, dato 29.10.2020

post@gjerstad.kommune.no

Innholdsfortegnelse

Kommunestyrevedtak om kommunal planstrategi 2020 – 2024.....	3
1. Kommunal planstrategi som verktøy for kommunens planlegging	3
1.1 Formålet med planstrategien	3
1.2 Kommunalt plansystem og planhierarki	3
1.3 Avgrensning av planstrategien	4
1.4 Medvirkning i planprosesser	5
2 Overordnede føringer og dokumenter.....	5
2.1 Nasjonale forventninger til kommunenes planlegging	5
2.2 Regionplan Agder 2030 og andre regionale planer.....	6
2.3 Kommuneplanen	8
3. Utviklingstrekk og utfordringer som påvirker planbehovet	8
3.1 Befolknings- og demografiutvikling.....	8
3.2 Folkehelse og levekår	10
3.3 Samfunnssikkerhet, klima og miljø.....	12
3.4 Kommunestruktur i fremtiden	12
4. Oversikt over gjeldende og pågående planer	13
4.1 Gjeldende planer	13
Kommuneplan	13
Kommunedelplaner – tema.....	13
Kommunedelplaner – areal	13
Reguleringsplaner.....	13
Temaplaner.....	13
4.2 Pågående planer	14
5. Vurdering av planbehov for perioden 2020 – 2024	14
5.1 Revisjon/oppdatering av kommuneplanen	15
5.2 Kommunal beredskap.....	15
5.3 Annet planarbeid som prioriteres i perioden 2020-24	16
5.4 Planarbeid drøftet, men ikke prioritert for perioden 2020-24	19
6. Forslag til planstrategi for perioden 2020-2024.....	20
Vedlegg 1 – sammendrag av regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging.....	22
Vedlegg 2 – henvisninger til statistikk og grunnlagsdokumenter	25

Kommunestyrevedtak om kommunal planstrategi 2020 – 2024

Kommunestyret har behandlet saken i møte 29.10.2020 sak 20/70.

Kommunestyrets vedtak

Forslag til kommunal planstrategi for Gjerstad kommune 2020 – 2024, datert 15.08.2020 vedtas med de endringer kommunedirektøren anbefaler i saksutredningen – under «Vurderinger».

Landbrukshensyn må gis tilstrekkelig plass i kommuneplanen.

Drøfting av jordvernensynet, inkludert konkrete strategier for å unngå omdisponering og uheldig oppdeling av dyrket jord, får plass som et eget punkt i kommuneplanen.

1. Kommunal planstrategi som verktøy for kommunens planlegging

1.1 Formålet med planstrategien

Formålet med den kommunale planstrategien er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp, eller videreføre i inneværende kommunestyreperiode, for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen. Utgangspunktet for arbeidet med planstrategien er kommunens utfordringsbilde (se kap. 3), og dernest om kommunens eksisterende planportefølje er egnet til å håndtere disse utfordringene og bidra til å utvikle kommunen i positiv retning.

Planstrategien setter et sterkt fokus på at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Etter plan- og bygningslovens (PBL) § 10-1 om Kommunal planstrategi skal kommunestyret minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Arbeidet med planstrategi gir kommunestyret mulighet til å gjøre strategiske valg for ønsket utvikling, og legge til rette for en samlet vurdering av planbehovet tidlig i valgperioden.

Den kommunale planstrategien er altså ikke en plan, men et strategidokument som skal få frem den politiske prioriteringen av planbehovet i kommunestyreperioden, og om kommunale planer eventuelt skal helt eller delvis revideres. Planstrategien er retningsgivende for kommunens planlegging og har ingen direkte rettsvirkning for kommunens innbyggere. Det kan ikke fremmes innsigelse mot kommunal planstrategi.

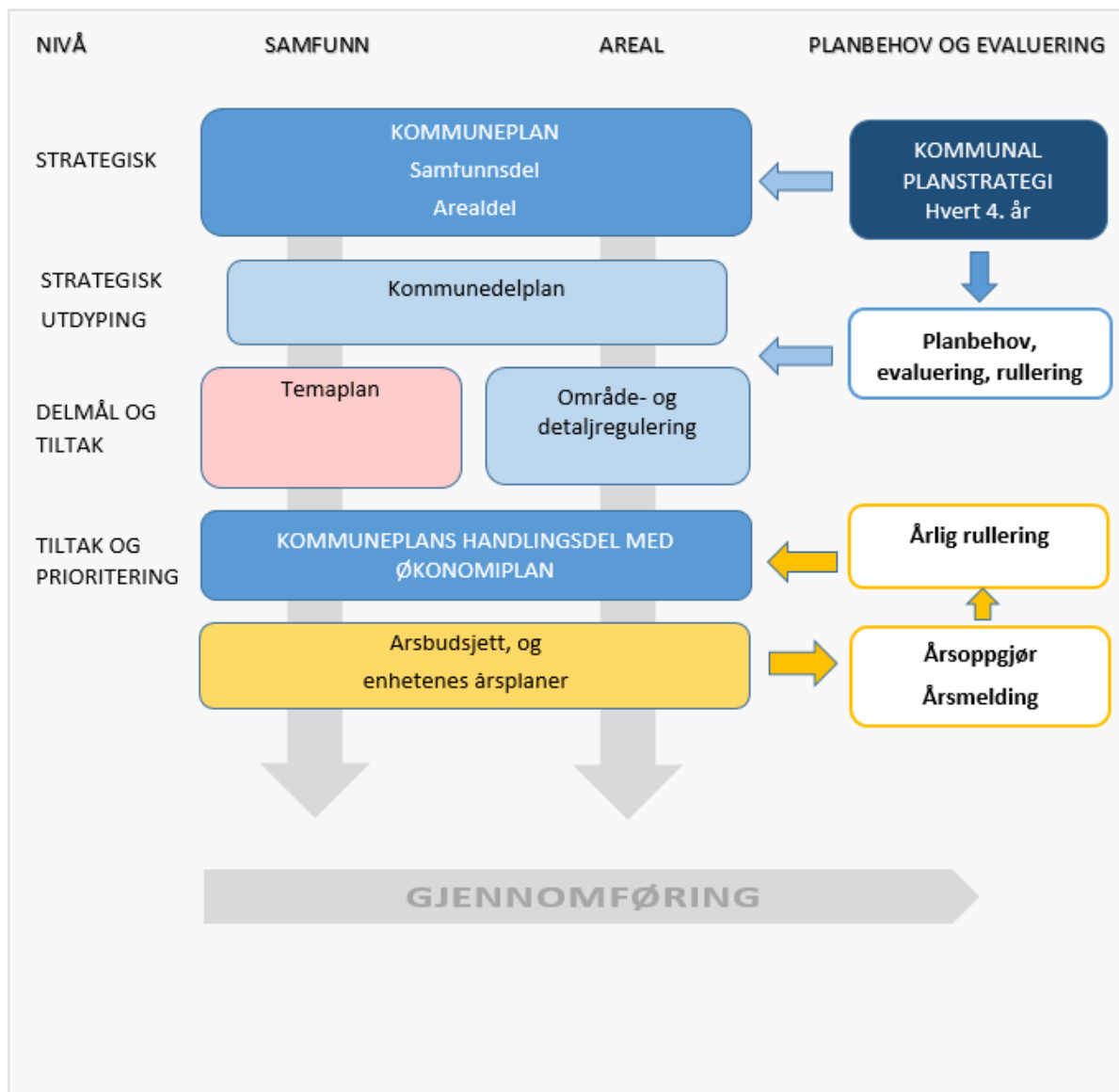
Fylkestinget skal i løpet av den samme perioden vedta en regional planstrategi som skal avklare de regionale planbehovene. Denne samtidigheten åpner for bedre samhandling om planoppgaver, og i tillegg en bedre oppfølging av vedtatte planer, som går på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Se: [Regional planstrategi for Agder 2020-2024 høringsutkast](#)

Kommunal planlegging skal etter PBL § 3-1 fremme helhetlige løsninger i samfunnet og påse at oppgaver og interesser ses i sammenheng, derfor må kommunens planlegging ta hensyn til og ivareta nasjonale og regionale føringer.

1.2 Kommunalt plansystem og planhierarki

Kommunens planhierarki/plansystem tar utgangspunkt i kommuneplanen. Det viser hvordan planstrategien er styrende for hvilke planer som utarbeides/rulleres, og hvordan planene påvirker de årlige prosessene med handlingsprogram og økonomiplan.

Figuren nedenfor er i henhold til §11 i PBL, og viser gangen i planhierarkiet/plansystemet.

Figur: Plansystemet/planhierarkiet i Gjerstad kommune

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument og gir rammer for utvikling av kommunesamfunnet og forvaltningen av arealressursene.

Kommunedelplan er betegnelse på en plan for et bestemt område, tema eller virksomhetsområde. Det kan også utarbeides kommunedelplaner for arealbruk.

Reguleringsplan er et detaljert arealplankart med bestemmelser for bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser. Dette kan være både detaljreguleringsplan og områdereguleringsplan.

Temaplaner utarbeides for å ivareta et bestemt fagområde eller tema, noen temaplaner må kommunen utarbeide på bakgrunn av lovkrav.

1.3 Avgrensning av planstrategien

Planstrategien for Gjerstad kommune 2020-24 avgrenses til å omhandle planer som vedrører Gjerstad kommune som samfunnsutvikler og tjenesteleverandør. Planstrategien omfatter

derfor ikke interne planer som gjelder kommuneorganisasjonen og kommunen som arbeidsgiver, eksempler på slike planer som ikke omfattes er lønns- og personalpolitikk, HMS, kompetanseplaner etc. Disse organisatoriske og interne planene er innenfor kommunedirektørens delegerede myndighet å vurdere behov for og sørge for å utarbeide, i samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten, og planene behandles i administrasjonsutvalget som kommunens partssammensatte utvalg.

1.4 Medvirkning i planprosesser

Gjerstad kommune skal legge til rette for tidlig involvering i kommunens planprosesser. Plan for medvirkning skal avklares i planprogram for de planer hvor dette er aktuelt (kommuneplaner og reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn) ellers i prosjektplan for andre typer planer.

Barn og unges medvirkning skal ha et særlig fokus, men Gjerstad kommune skal også ha fokus på å sikre medvirkning fra andre grupper og interesser, som for eksempel mennesker med nedsatt funksjonsevne.

2 Overordnede føringer og dokumenter

En rekke overordnede føringer (nasjonale og regionale) er brukt som grunnlag for å utarbeide denne planstrategien.

2.1 Nasjonale forventninger til kommunenes planlegging

For å fremme en bærekraftig utvikling skal regjeringen hvert fjerde år utarbeide nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette går frem av PBL § 6-1.

De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer. Dokumentet «[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023](#)» ble vedtatt 14.5.2019, og angir den nasjonale prioriterte politikken, slik at planleggingen i fylkeskommuner og kommuner kan skje effektivt og til beste for innbyggerne i hele landet. I denne kommunestyreperioden legger regjeringen vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom bl.a. en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle.

Disse skal adresseres av alle kommunene. Planlegging er et av de viktigste verktøyene.

Et kort sammendrag av de nasjonale forventningene til kommunal planlegging er tatt inn som vedlegg 1.

Andre viktige nasjonale føringer:

- [Meld. St. 18 \(2016-2017\): Bærekraftige byer og sterke distrikt](#)
- [Meld. St. 21 \(2011-2012\): Norsk klimapolitikk](#), og Klimaforliket 2012
- [Meld. St. 33 \(2016-2017\): Nasjonal transportplan 2018-2029](#)
- [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging \(2014\)](#)
- [Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene \(2018\)](#)
- [Flere år – flere muligheter](#), Regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn
- [Meld. St. 15 \(2017-2018\) «Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre»](#)
- [Bolig for velferd – nasjonal strategi for boligsosialt arbeid \(2014-2020\)](#)

- [Opptappingsplanen for rusfeltet 2016-2020](#)
- [Barn som lever i fattigdom – Regjeringens strategi mot barnefattigdom 2015-2017](#)
- [0-24-samarbeidet](#) (alle barn og unge skal få den støtten de trenger for å mestre sitt eget liv)
- Den nasjonale strategien «[Redusert tilbakefall til ny kriminalitet](#)» (2017-2021).
- [Et liv uten vold – handlingsplan mot vold i nære relasjoner \(2014-2017\)](#)
- [Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020 - 2029 - tverrdepartemental handlingsplan](#)
- [Folkehelsemeldingen - gode liv et godt lokalsamfunn](#)
- [Fylkesdelplan for Grenlandsbanen i Telemark og Aust-Agder](#)

Listen er ikke uttømmende.

Nasjonale og regionale føringer legger vekt på FNs bærekraftsmål. «I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan, blant annet for å sikre sosial rettferdighet og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise veg mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.»

Flere av bærekraftsmålene blir mer belyst og knyttet opp mot Gjerstad kommune, under kap. 3.

2.2 Regionplan Agder 2030 og andre regionale planer

[Regionplan Agder 2030](#) ble vedtatt høsten 2019 etter bred medvirkning fra kommuner, organisasjoner og andre samfunnsaktører. Regionplan Agder 2030 setter felles mål for utviklingen av Agder frem mot 2030, hvor regionen skal bli et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Regionplanen beskriver mål og veier til å nå målene.

Den inneholder fem hovedsatsingsområder:

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskapning og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon

- Kultur

Regionplan Agder 2030 vektlegger følgende tre gjennomgående perspektiver for å få til en bærekraftig samfunnsutvikling:

1. Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser (økonomisk bærekraft)
2. Levekår, likestilling, inkludering og mangfold (sosial bærekraft)
3. Klima og miljø (miljømessig bærekraft)

Det pågår et arbeid i 2020 med å utvikle et spisset handlingsprogram for Regionplan Agder 2030, og hvor det spesielt blir prioritert de mål og veier til målene som det er behov for ekstra oppmerksomhet rundt. For å nå målene kreves det felles løft og styrket samarbeid i regionen. Kommuner og andre instanser er invitert til å gi innspill til handlingsprogrammet, Gjerstad kommunestyre vedtok kommunens innspill i sak PS 20/21 30.04.20.

Samarbeidsavtalene mellom fylkeskommunen og Gjerstad kommune bør tydeliggjøre hva Gjerstad kommune kan bidra med for å nå de prioriterte mål i handlingsprogrammet, og hvem som er kommunens aktuelle samarbeidsparter i arbeidet.

[Veikart for bedre levekår i Agder](#) og [Klimaveikart Agder](#)

Disse videreføres og følges opp i handlingsprogrammet for Regionplan Agder 2030, og legges i tillegg til grunn i fylkeskommunens samarbeidsavtaler med kommunene.

[Regional planstrategi for Agder 2020-24 \(høringsutkast\)](#)

Regional planstrategi for Agder redegjør for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurderer langsiktige utviklingsmuligheter og tar stilling til hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging. Utviklingstrekken fremgår av «Agdertall 2019»

<https://agderfk.no/f/p1/ic16d31fa-7042-4ec9-a2f2-08cbd58cf8f1/agdertall-2019.pdf>.

Andre regionale planer (ikke uttømmende)

- [Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskapning Agder 2015-2030 \(VINN Agder\)](#)
- [Regional plan for likestilling inkludering og mangfold på agder 2015-2027](#)
- [Folkehelsestrategi for agder 2018-2025](#)
- [Strategiplan for trafikksikkerhet i Agder 2018-2029](#)
- [Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet - – lokale og regionale kulturarenaer Aust-Agder 2018-2021](#)
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder, se <http://www.vannportalen.no/agder>
- [Regional plan for senterstruktur og handel i Aust-Agder](#)
- [ROS Agder](#)

Interkommunalt samarbeid i Østre Agder – Østre Agder interkommunalt politisk råd

Østre Agder er et interkommunalt samarbeidsforum for 8 kommuner i regionen; Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Noen av de interkommunale tjenestene er legevakt, brannvesen, kommunal øyeblikkelig hjelp og krisesenter.

Noen viktige planer og utredninger i regi av Østre Agder (ikke uttømmende liste):

- Strategisk næringsplan for Østre Agder. [Vedtatt strategisk næringsplan for østre agder 2015 - 2020](#)
- Strategidokument for forskning, utvikling og innovasjon innen helse, omsorg og levekår i Østre Agder 2020-2024. [Strategidokument Østre Agder-versjon-04-06-2019](#)

2.3 Kommuneplanen

Gjeldende kommuneplan er for perioden 2011 – 2023. I kommunal planstrategi for perioden 2017 – 2020, vedtatt 22.06.17, ble det bestemt at arealdelen skal revideres og at samfunnsdelen skal oppdateres, med oppstart i 2018. Det ble videre bestemt at gjeldende hovedtema/hovedsatsingsområder skal beholdes:

- Omsorg og helse
- Oppvekst og utdanning
- Sentrumsutvikling
- Befolkningsutvikling

Samfunnsdelen er kommunens politiske styringsdokument og beskriver kommunens vedtatte politikk innenfor ulike sektorer, med mål og strategier.

Arealdelen

I samfunnsdelen beskrives kommunens arealpolitikk. I arealdelen, som består av et plankart med bestemmelser og retningslinjer, konkretiseres arealbruken med bruk, vern og utforming av arealer i kommunen. Kommuneplanens arealdel er rettslig bindende for alt arbeid og tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven.

Et viktig grunnlag for utforming av kommuneplanen er kommunens oversiktsdokument om utfordringer og muligheter i arbeidet med folkehelse jfr. folkehelseloven §5. [Lov om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\)](#). Utfordringsdokumentet er under utarbeiding parallelt med arbeidet med kommuneplanarbeidet.

Plan og bygningsloven § 11-1 har bla. følgende bestemmelse om innholdet i kommuneplanen:

«Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.»

Arbeidet med kommuneplanen for 2021 - 2032 er godt i gang og forventes ferdigstilt medio 2021.

3. Utviklingstrekk og utfordringer som påvirker planbehovet

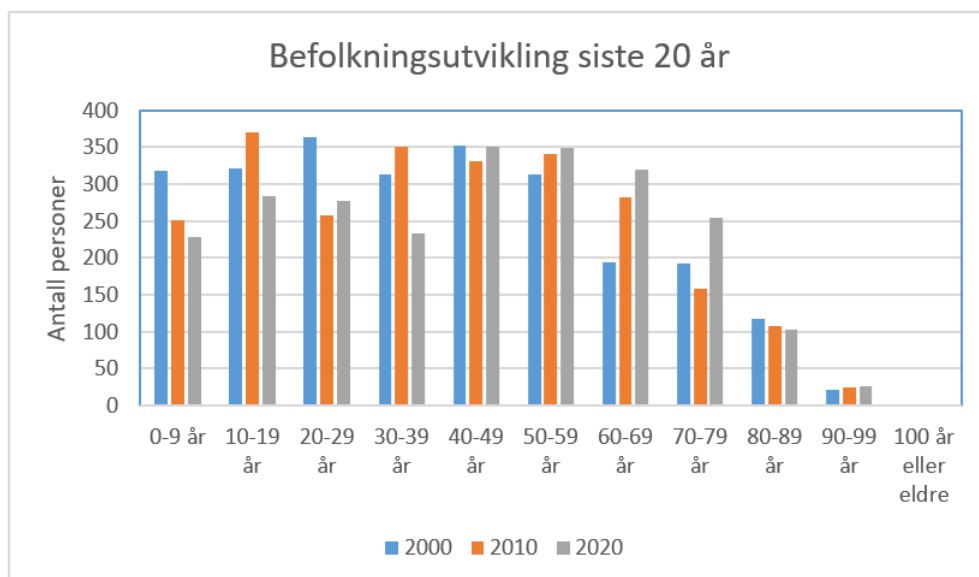
Dette kapittelet i planstrategien gir et bilde av noen vesentlige utviklingstrekk i kommunen som er av betydning når man skal vurdere og prioritere hvilke planer det er behov for å lage i kommunestyreperioden for å jobbe med å påvirke utviklingen. Disse utviklingstrekkene og utfordringene må også ses i sammenheng med utviklingstrekk både globalt, nasjonalt og regionalt, som selvfølgelig også påvirker Gjerstad. Utviklingstrekkene og utfordringene som omtales er befolknings- og demografiutvikling, folkehelse og levekår, klima og miljø, samt kommunestruktur og bærekraft i fremtiden.

3.1 Befolknings- og demografiutvikling

Befolkningsutviklingen har vist nedgang noen år, det fødes færre barn enn personer som dør, og flere flytter ut av Gjerstad enn inn. I 2019 var det et fødselsunderskudd på 14 personer, og en negativ netto innflytting på 12 personer.

Befolkningen i Gjerstad kommune utgjør 2428 innbyggere pr 1.1.2020., tabellen nedenfor viser utviklingen i de forskjellige aldersklassene som har skjedd de siste 20 årene. Samme utviklingstrekk ser ut til å fortsette.

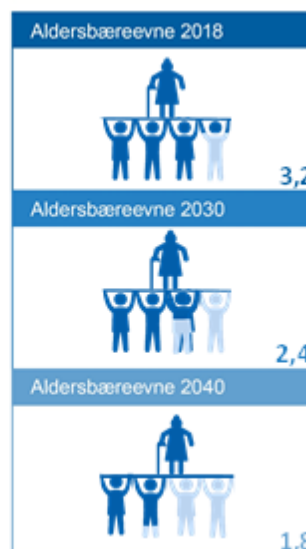
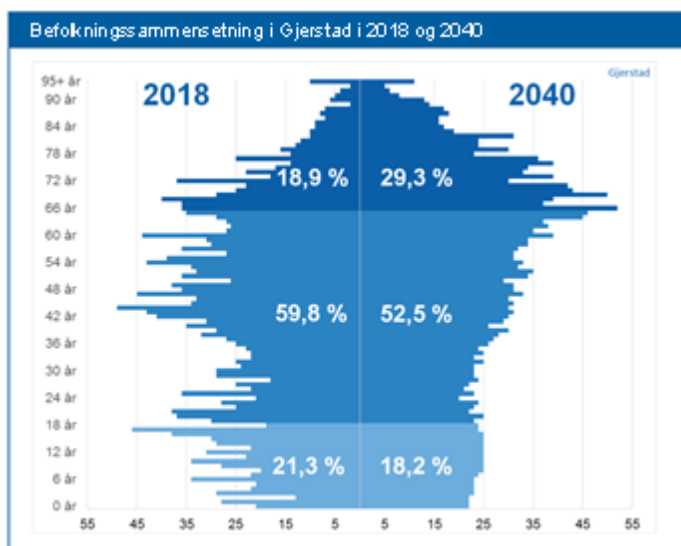
	Alder	Personer		
		2000	2010	2020
K-4211 Gjerstad	0-9 år	318	252	229
	10-19 år	322	370	284
	20-29 år	364	258	277
	30-39 år	313	351	234
	40-49 år	352	331	351
	50-59 år	313	341	349
	60-69 år	195	283	320
	70-79 år	192	159	254
	80-89 år	118	108	103
	90-99 år	21	25	26
	100 år eller eldre	1	0	1

Det positive er at den arbeidsføre befolkningen i alderen 40-59 år ser ut til å være stabil, eller noe økende, og andelen av de eldste, over 80, har ikke økt, fra 2000 til 2020. Trenden fremover ser dessverre ikke slik ut.

Det kommer store og raske endringer i demografien fremover, antallet alderspensjonister vil utgjøre en større andel av befolkningen. Antall barnefamilier har vært noe synkende de siste ti årene, mens par uten hjemmeboende barn og aleneboende øker. De eldre vil kunne utgjøre en ressurs i samfunnsutviklingen, men dette vil også øke den årlige forsørgerbyrden for den arbeidende del av befolkningen.

Figuren nedenfor viser befolkningssammensetningen i Gjerstad i 2018 og 2040. Andelen eldre øker samtidig som andelen i yrkesaktiv alder synker. Aldersbæreevne er betegnelsen på hvor mange yrkesaktive det er pr. pensjonist, og tabellen viser dramatisk endring fra 2018 til 2040. Det er samme trenden for Agder som helhet, med 4,0 yrkesaktive pr. pensjonist i 2018 og kun 2,6 i 2040. Tendensen er vesentlig mer alvorlig for Gjerstad, jf. figur nedenfor.

3.2 Folkehelse og levekår

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen, samt hvilke faktorer som kan påvirkes. Om en ser på Folkehelseprofilen for Gjerstad og sammenligner med Agder og landet for øvrig, ser en at levekårsutfordringene i Gjerstad er generelt noe høyere, og at det har vært lite forandring de siste årene.

I folkehelseprofil 2020 for Gjerstad kommune kommer det frem at andelen som bor i husholdninger med lav inntekt, er høyere enn landet som helhet, ellers er de andre forholdene som beskrives innen miljø tilnærmet lik landet for øvrig, eller bedre. Fortsatt er andelen med videregående eller høyere utdanning svært mye lavere enn landsnivået, og andelen som får stønad til livets opphold og antall mennesker med psykiske symptomer/lidelser er høyere. Det som kan tale positivt for fremtiden, er at tallet på Gjerstad-elever som fullfører vgs har vært økende de siste åra, og tallet på unge uføre, selv om det fortsatt er høyt, og unge som benytter seg av tjenester hos NAV, har sunket.

Bruk av antibiotika og reseptbelagte produkter er høyere enn ellers i landet, og vi har flere som oppgir at de er ensomme. Overvekt og fedme har vært et økende problem de siste årene. Gjerstads unge befolkning har en signifikant høyere andel overvektige mennesker (inkl. fedme) enn landet for øvrig. Man ser også at en større del av befolkningen har utviklet type 2-diabetes enn i resten av landet. Dette gjelder også muskel- og skjelettplager, samt hjerte- og karsykdommer.

Ungdata er en nasjonal undersøkelse blant ungdomsskoleelever. Fra Ungdataundersøkelsen i 2014 og 2016 til undersøkelsen i 2019, så har det vært jevnt over bedre tall å vise til på de aller fleste punkter. Det er færre ungdommer som har drukket seg beruset eller blitt tilbudt hasj i kommunen sammenlignet med nabokommunene og resten av landet. Det samme gjelder ensomhet og depressive symptomer. Det er ingen som røyker sigaretter eller hasj, og kun en prosent snuser daglig/ukentlig. Tallene i Gjerstad utmerker seg i positiv forstand, både sammenlignet med Agder og landet for øvrig. Resultatene på Ungdataundersøkelsen gjenspeiler derfor ikke resultatene i folkehelseundersøkelsen for den voksne befolkningen i kommunen. Resultatene i den voksne befolkningens folkehelseundersøkelse underbygger dessverre bare folkehelseprofilen. Det gir håp for fremtiden at de unges svar er mer positive. Ungdataundersøkelsen gir godt grunnlag for sammenligning og vurdering av tiltak. Den er med på å gi oss en pekepinn på om vi er på riktig vei med de tiltakene vi har spisset inn mot barn og unge.

Gjerstad er en MOT-kommune og har vært det siden midt på 2000-tallet. På ungdomstrinnet jobbes det med verdiene til MOT som er: MOT til å bry seg, MOT til å leve og MOT til å si nei. Gjerstad kommune har valgt å være med på programmene som heter «Kommunen som samfunnsbygger» og «Robust ungdom». Kommunen har fått til en god synergi mellom Kjærlighet og grenser og MOT.

Vi ser en positiv utvikling når det gjelder elevenes mestringsnivå de senere årene, spesielt innenfor regning. Det har vært jobbet strukturert og godt med barnehage og skole over flere år. Blant annet har skolen hatt flere prosjekter med fokus på klasseledelse og lesing m.m., og både barnehage og skole har hatt fokus på begrepslæring. Gjerstad har vært realfagskommune i årene 2015-19, noe som i tillegg til det faglige, har styrket samarbeidet mellom barnehage og skole, samt tilført kompetanse om å arbeide i nettverk. Gjerstad er aktiv deltaker i regionale nettverk og kompetansehevingstiltak, både for skole og barnehage.

I 2015 vedtok Gjerstad kommune to kommunedelplaner; plan for helse og omsorg og plan for oppvekst og utdanning, i tråd med kommuneplanens føringer. Her ble det satt enda mer trykk på tidlig innsats, forebygging og folkehelsearbeid. Dette fokuset ble holdt oppe gjennom hele kommunestyreperioden 2015-19, og det bør fortsette og om mulig forsterkes.

Kommunen satte for noen år siden i gang et prosjekt for å bedre arbeidet med barn/familier som bekymrer, for å bli bedre sammen på tvers av fagfelt og enheter. Etter hvert kom det til flere delprosjekter under paraplyen «Vi bryr oss – SAMMEN for barn og unge». Det har i tillegg vært satt fokus på mer samhandling på tvers av fag og enheter generelt. Med ny organisering innen Helse og omsorg er hensikten å sikre mer helhetlige og koordinerte tjenester, og helsestasjons- og skolehelsetjenestens integrering i skoleenheten, vil gi mulighet for enda bedre og tettere oppfølging og samarbeid på barn og unges hverdagsarena. Det er også vedtatt å utrede en oppvekstenhet, med felles ledelse for barnehage og skole.

Helse- og omsorgsenheten er aktiv innen utviklingsarbeid som «gode pasientforløp», deltaker i Telemedisinsk avstandsoppfølging og felles anskaffelser på Agder innen e-helse og velferdsteknologi, noe som må fortsette for å kunne tilby gode tjenester med et økende antall brukere i tiden fremover. Det er fortsatt en del både frivillig og ufrivillig deltid spesielt i helse- og omsorgssektoren, som det må jobbes med ved blant annet å lyse ut 100%-stillinger, noe som har positiv effekt både for levekår og kvalitet i tjenestene.

Heltids-/deltidskultur har kommunen direkte mulighet til å påvirke når det gjelder egen organisasjon, men det er et faktum at en stor andel kvinner jobber deltid også i privat virksomhet i Gjerstad. Ligestilling må settes på dagsorden i forbindelse med kommunens planlegging, som en viktig faktor i folkehelsearbeidet og i arbeidet med å bedre levekårene.

Vi må sørge for å planlegge for et aldersvennlig samfunn, som for eksempel ulike boligtyper med gode fellesskapsløsninger, samt nærmiljøer hvor det er enkelt og sosialt å trene, gå turer, gå til butikken og oppsøke kulturtilbud. Ensomhet ser ut til å være utbredt både blant unge og eldre, så her kan det være et potensiale i å legge til rette for mer samvær på tvers av generasjonene, til gjensidig glede.

Her finner du [folkehelseprofilen 2020, for Gjerstad kommune](#)

I arbeidet med den lovpålagte folkehelseoversikten er den nylig utgitte oppvekstprofilen fra folkehelseinstituttet (FHI) også en nyttig informasjonskilde til arbeidet.

Her finner du [oppvekstprofilen pr. sept 2020 for Gjerstad](#)

Boligpolitikk og boligsosialt arbeid er en vesentlig del av arbeidet for å redusere og forebygge levekårsutfordringer. I KMDs «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» knyttes det boligsosiale arbeidet til aktiv planlegging for å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidra til utjevning av sosiale forskjeller. I Gjerstad kommunes boligsosiale arbeid er det fokus på omsorgsboliger for eldre og boliger for vanskeligstilte.

Kommunen legger til rette for «leie til eie» for vanskeligstilte på boligmarkedet og selger noen kommunale boliger årlig gjennom denne ordningen.

3.3 Samfunnssikkerhet, klima og miljø

Kommunen er godt forberedt på å håndtere kriser og uønskede hendelser.

Samfunnssikkerhet og beredskap er integrert i den overordnede kommunale planleggingen for å sikre at beredskapsutfordringer ivaretas på alle plannivåer. Gjerstad kommune har en overordnet helhetlig ROS-analyse vedtatt i 2016, denne må holdes oppdatert og i større grad inkludere «nye» sårbarheter. ROS-analysen vurderer sannsynligheten for at uønskede hendelser skal oppstå, hvordan dette påvirker kommunen, samt vurderer planbehov og tiltak. Kommunens viktigste oppgave er å sikre liv og helse. ROS-analysen viser et komplekst og sammensatt bilde, og belyser hvor sårbart samfunnet er mot utfall av kritisk infrastruktur. Klimautviklingen gir beredskapsmessige utfordringer gjennom hyppigere ekstreme værforhold, økt rasfare og økt flomfare. Digitaliseringen av samfunnet gir store muligheter, men også økt sårbarhet hvis digitale plattformer og velferdsteknologi settes ut av spill. Samvirke og samarbeid med nabokommuner, Fylkesmannen, energi- og teleleverandører, nødetater, frivillige organisasjoner, både i planleggings- og håndteringsfase er vesentlig for effektiv utnyttelse av ressursene i krisesituasjoner.

Klimatilpasning, ras- og flomsoneproblematikk må være tema i kommuneplanen, i all arealplanlegging, og i relevante beredskapsplaner.

Et hovedmål i Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til et lavutslippssamfunn ved å «reducere klimagassutslipp på Agder med minst 45% innen 2030», jfr FNs bærekraftsmål nr 13 «stoppe klimaendringene». I klima- og energiplanen for Gjerstad kommune, vedtatt desember 2019, legges det opp til å implementere klimahensyn i alle kommunens enheter, med et bevisst arbeid for å redusere kommunens CO₂-utslipp. Kommunen har ikke miljøsertifisert sin virksomhet, og måler ikke klimagassutslippene fra egen virksomhet i dag.

Kollektivtransport er et viktig element i sammenheng med klima og miljø. Som distriktskommune har Gjerstad et relativt dårlig kollektivtransporttilbud, som begrenser mulighetene for å delta i samfunnslivet for de som bor utenfor sentrum og som er avhengig av transport, dette gjelder både barn/unge og eldre.

3.4 Kommunestruktur i fremtiden

Avslutningsvis i et kapittel som tar for seg utviklingstrekk og utfordringer i kommunestyreperioden, er det som en liten kommune nærmest uunngåelig å trekke frem problemstillingen om det er mulig å fortsette med dagens kommunestruktur og samtidig skulle møte stadig økende krav fra alle hold til kompetanse, kapasitet, kvalitet og «leveringsdyktighet» av samme type tjenester til innbyggerne som større kommuner. Fylkesmannen i Agder har i sitt innspill til oppstart av arbeidet med kommunal planstrategi for Gjerstad kommune gitt følgende klare tilbakemelding: *«Fylkesmannens konklusjon og anbefaling i kommunereformen i 2016 var at kommunen bør bli en del av en større kommune innenfor regionen Østre Agder, og det er fortsatt vår faglige anbefaling. Gjerstad er med knapt 2500 innbyggere svært liten sammenlignet med den størrelse som anbefales for drift av viktige tjenester. Det er utfordringer på levekårsområdet og med aldersbæreevnen fremover. Avhengigheten av interkommunalt samarbeid er stor, og utfordringene for tjenestene på sikt er betydelige.»* I tillegg ser vi en utfordring med opprettholdelse av lokaldemokratiet, når det etableres stadig flere interkommunale samarbeid.

Det «strekk i laget» som med stor sannsynlighet kommer til å utvikle seg videre mellom de minste kommunenes muligheter til å henge med i kravene til tjenesteyting fremover, sammenlignet med større kommuners kapasitet, må i alle fall tas opp til politisk diskusjon og handling videre utover i kommunestyreperioden.

4. Oversikt over gjeldende og pågående planer

4.1 Gjeldende planer

Kommuneplan

PLAN	VEDTAKSDATO
Kommuneplanen 2011-2023 (Samfunnsdel og Arealplan – vedtatt 2011) kommuneplan 2011-2023	18.08.2011

Kommunedelplaner – tema

PLAN	VEDTAKSDATO
Oppvekst og utdanning	18.06.2015
Helse og omsorg	18.06.2015
Landbruksplan 2013-16	22.12.2012
Trafikksikkerhetsplan 2018-2021	27.09.2018
Kulturminnevernplan 2020-2023	12.12.2019

Kommunedelplaner – areal

PLAN	VEDTAKSDATO
Kommunedelplan for ny E18 – Dørdal – Grimstad. Kommunedelplanen ble vedtatt for Gjerstads del i kommunestyret 26.9.19, den er også vedtatt i de andre 7 kommunene i plansamarbeidet i løpet av september-oktober 2019. Her kan du lese om planarbeidet og selve planen	26.09.2019

Reguleringsplaner

PLAN	VEDTAKSDATO
Områderegulering for Brokelandsheia	23.03.2013
Reguleringsplan for lysløype og standplass for skiskyting, Vestøl (PS 16/61)	16.06.2016
Div. detaljreguleringsplaner for bolig- og næringsområder Oversikt over alle kommunens vedtatte reguleringsplaner ligger her: vedtatte reguleringsplaner	

Temaplaner

PLAN	VEDTATT/OPPDATERT	Ansvar
Overordnet ROS-analyse – ikke temaplan, men grunnlagsdokument for planer.	2016	Kommunedirektør
Overordnet beredskapsplan	Årlig	Kommunedirektør
Plan for helsemessig og sosial beredskap	Årlig	Helse og omsorg
Smittevernplan inkl. pandemiplan	Årlig	Kommuneoverlege
Beredskapsplan for vannforsyningen	Årlig	Samfunnsenheten
Beredskapsplaner for skole og barnehage	Årlig	Skole og barnehage
Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2020-24	28.05.2020	Ledergruppen
Boligsosial handlingsplan 2018-21	26.04.2018	NAV

Plan for implementering av velferdsteknologi	03.05.2017/oppdatert 13.02.2018	Helse og omsorg
Handlingsplan for hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering	19.10.2017	Helse og omsorg
Klima- og energiplan for Gjerstad kommune 2020-2032	12.12.2019	Samfunnsenheten
Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet (2017-20)	23.03.2017	Samfunnsenheten
Utviklingsplan for Brokelandsheia 2009-2029	19.11.2009	Samfunnsenheten

Listen over planer er ikke komplett, men inneholder de mest sentrale og sektorovergrepene planene.

4.2 Pågående planer

PLAN	Planlagt ferdigstilt	Ansvar	Kommentar/informasjon
Reguleringsplan for ny E18 Dørdal-Tvedestrand	Sommer 2021	Nye Veier i samarbeid med kommunene	Interkommunalt plansamarbeid
Kommuneplan for Gjerstad (2021-2033)	2021	Samfunnsenheten	Arealdel og Samfunnsdel
Strategisk næringsplan	2021	Samfunnsenheten	Denne skal innarbeides i kommuneplanen, sammen med Landbruksplanen
Strategiplan for vold i nære relasjoner	2020/2021	Barneverntjenesten/ Koordinerende gruppe	Tett samarbeid med ressursgruppa for «Vi bryr oss – SAMMEN for barn og unge»
Veteranplan	2020	Kommunedirektøren	Høring har pågått, planlegges vedtatt september 2020

5. Vurdering av planbehov for perioden 2020 – 2024

I lys av kommunens utviklingstrekk og utfordringer (kapittel 3) er det gjort en vurdering av kommunens planbehov i inneværende kommunestyreperiode. Planbehovet er drøftet/vurdert med bidrag fra kommunens enheter og kommunedirektør. For øvrig er innspill fra blant annet Fylkesmannen i Agder og Agder fylkeskommune tatt med i vurderingen.

Revisjon av tidligere utarbeidede planer, eller utarbeidelse av nye planer, krever ressurser, både med hensyn til tidsbruk og kostnader i forbindelse med planprosessen. Det vil derfor være særdeles viktig med nøkternhet i bestilling av planer fra politikerne og bevissthet om at tid/kost for planarbeidet må stå i forhold til nytteverdien. Kommunen har begrenset kapasitet

og ressurser til å drive planarbeid, de aktuelle medarbeidere har i tillegg andre arbeidsoppgaver som kan måtte nedprioriteres dersom omfattende planarbeid pålegges. I tillegg til begrensning i antall planer som foreslås utarbeidet, bør det vektlegges at hver enkelt plan blir kortfattet, konsis og praktisk anvendbar.

5.1 Revisjon/oppdatering av kommuneplanen

Arbeidet med kommuneplan 2020 – 2032 ble startet opp tidlig i 2019 og [planprogrammet](#) for arbeidet ble vedtatt i planutvalget 09.04.2019 PS 19/6.

Planprogrammet gir en oversikt over hva som skal utredes og hva kommunen legger vekt på av utfordringer og muligheter, og hvordan dette skal hensyntas. Områdene folkehelse, klima og naturmiljø vil sette sitt preg på revideringen av arealdelen og oppdateringen av samfunnsdelen. FNs bærekraftsmål vil også bli vektlagt.

Siden 2011 har det skjedd en del endringer i gjeldende arealplaner, samt at det er endrede behov pga. samfunnsutviklingen. Dette må tas hensyn til i arbeidet med kommuneplanen.

Planprogrammet omtaler fokusområder som skal legges vekt på:

- Folkehelse i alt vi gjør
- Levekår og ulikheter i helse og trivsel
- Endringer i befolkningssammensetningen
- Digitalisering av samfunnet
- Sentrums- og næringsutvikling og strategi for tilrettelegging av boligutbygging
- Klima og miljø
- Tidlig innsats og tverrfaglig samhandling
- Forvaltning av jord- og konsesjonslovsaker

Kommuneplanen har som overordna visjon: «Best når det gjelder». Det vil bli vurdert om visjonen skal endres eller klargjøres.

Arbeidet med kommuneplanen har blitt har blitt satt litt på hold i en periode-bl.a. pga. arbeid med ny E18 Dørdal-Grimstad, men vil starte opp igjen høsten 2020. Målet er å ferdigstille planen medio 2021, og planen vil da gjelde for perioden 2021 – 2033.

5.2 Kommunal beredskap

Kommunen har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område. Gjerstad kommune har fokus på helhetlig og systematisk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid, og skal sørge for at samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige hensyn ivaretas i all planlegging, ikke minst etter plan- og bygningsloven. Sivilbeskyttelsesloven danner utgangspunkt for den kommunale beredskapsplikt. Kommunen har en overordnet beredskapsplan som rulleres årlig. I denne overordnede beredskapsplanen inngår mange tiltakskort for ulike hendelser som er vurdert å kunne ramme Gjerstad kommune, så som flom, strømutfall, store snømengder, skogbrann, diverse ulykkestyper. I 2020 er planer knyttet til smittevern og pandemi blitt aktualisert, og øvd i det virkelige liv.

Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) ble vedtatt i kommunestyret i februar 2016, og må oppdateres/kompletteres i sin helhet i perioden fremover.

Planbehovet knyttet til beredskap er først og fremst at eksisterende planer må holdes oppdaterte og relevante, både overordnede planer og planer i enhetene, så som for helse og omsorg, skole og barnehage. I tillegg til selve utarbeidelsen av planene må de være øvet

jevnlig og godt kjent for de som har en rolle i krisehåndteringsarbeidet, både lokalt i kommunen og hos de ulike samarbeidspartnere.

Følgende plandokumenter tilknyttet beredskap prioriteres videre for kontinuerlig oppdatering:

- Overordnet ROS-analyse (sist vedtatt 2016) – er ikke en plan, men grunnlagsdokument for øvrige planer
- Overordnet beredskapsplan – revideres årlig
- Plan for helsemessig og sosial beredskap – revideres årlig
- Smittevernplan (inkl. pandemiplan) – revideres årlig
- Beredskapsplan for vannforsyningen – revideres årlig
- Beredskapsplaner for skole og barnehage – revideres årlig
- Beredskapsplan for helse og omsorg – revideres årlig

5.3 Annet planarbeid som prioriteres i perioden 2020-24

Kommunedelplan for trafiksikkerhet 2018-2022

Etter et lengre etterslep ble kommunedelplan for trafiksikkerhet vedtatt i 2018, og planen må gjennomgås jevnlig for å holdes aktuell. Søknader om trafiksikkerhetsmidler og prioritering av ulike tiltak på fylkesveinettet er betinget av at kommunen har en oppdatert plan for trafiksikkerhet.

Kommunedelplan for oppvekst & utdanning og Kommunedelplan for helse & omsorg

Begge kommunedelplanene ble utarbeidet i 2015, og trenger nå en omfattende revidering, med oppstart tidlig i 2022. Mange av målene har man kommet langt med å realisere i løpet av årene siden planen ble utarbeidet, ikke minst er det større grad av samhandling på tvers av enheter og fag, og det er nå behov for en total gjennomgang av planen så den avspeiler endret organisering i kommunen og aktuelle satsingsområder på fagfeltene.

Kommunens planlegging må ta høyde for at vi har en aldrende befolkning. Av Gjerstads innbyggere var 130 over 80 år i 4. kvartal 2019, og hovedalternativet i befolkningsfremskrivningen viser at antall personer over 80 år forventes å øke med ca. 80% frem mot 2035. Kommunen må sørge for at eldre som trenger helse- og omsorgstjenester får tjenester av god kvalitet, også når demografiendringer medfører behov for justering av kapasitet og dimensjonering av tjenestetilbudet. Gode helse og omsorgstjenester i årene fremover krever at eldre i større grad blir i stand til å leve aktive og sosiale liv så lenge som mulig i sitt eget nærmiljø, uten behov for institusjonsplass eller omfattende hjelp fra det offentlige. Å skape et aldersvennlig samfunn og å gjennomføre reformen «Leve hele livet» lokalt i Gjerstad, er eksempler på temaer som må få en større plass i ulike planer fremover, også i kommunedelplan for helse og omsorg.

Kommunen har tidligere utarbeidet **Handlingsplan for implementering av velferdsteknologi** (2017) og **Handlingsplan for hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering** (2017), disse planene må oppdateres i perioden og det vurderes om planene skal innarbeides i kommunedelplan for helse og omsorg for å oppgradere planene til kommunedelplannivå og unngå å ha for mange enkeltstående planer. Både implementering av velferdsteknologi og ikke minst fokus på rehabilitering og hverdagsmestring vil være viktige bidrag for å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester i fremtiden.

I tilknytning til de to kommunedelplanene for oppvekst/utdanning og helse/omsorg foreslås en egen **plan for tidlig innsats – forebyggende arbeid for barn og unge** – for å konkretisere ytterligere hvordan kommunen sikrer tverrfaglige og samordnede tjenester for barn og unge.

Boligsosial handlingsplan 2018-21

I de senere år har kommunens boligsosiale arbeid i større grad vært samordnet internt mellom enhetene i kommunen, og i samarbeid med de andre kommunene øst i Agder gjennom felles deltakelse i Husbankens kommuneprogram «Bolig for velferd», i perioden 2016-20. Det å hjelpe flere til å kunne eie sin egen bolig, gjennom «leie til eie»-prinsippet er en del av det boligsosiale arbeidet som er en «vinn-vinn»-ordning både for kommunen og den som får mulighet til å kjøpe bolig. Revidering av boligsosial handlingsplan startes opp våren 2022.

Kulturminnevernplan 2020-2023

Regionplan Agder 2030 fastslår at det er «viktig å ha fokus på kulturminner for å bevare Agders historie, bygge identitet og skape verdier.» Kommunestyret vedtok Gjerstad kommunes første kulturminnevernplan i desember 2019. I handlingsplanen er det klart definert hvilke kulturminner som skal prioriteres i denne planperioden med oppgradering av stier og skilting. Oppstart av revidering av denne planen foreslås til 2023.

Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017-20

Gjerstad kommune har i dag en sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet som gjelder til og med 2020. Årlig fornyes handlingsprogrammet til planen, i forbindelse med årlig behandling av spillemiddelsøknader. Planen må revideres for kommende 4-årsperiode, med oppstart høsten 2020. Fylkeskommunen har gitt innspill på at det er viktig at kommunens politikk på området drøftes i et plandokument. Ved neste gangs rullering i 2024 vurderes denne sektorplanen tatt inn i kommunens helhetlige kulturplan dersom denne på dette tidspunkt vedtas utarbeidet. Det er også aktuelt å innarbeide turstinettet i kommunen i den nasjonale turrutebasen, i samarbeid med Friluftsrådet sør.

Strategisk næringsplan for Gjerstad kommune

Det har vært jobbet mye interkommunalt i regionen de siste årene for å sette mer fokus på næringsutvikling på tvers av kommunegrenser, med den strategiske næringsplanen for Østre Agder som bakteppe. I tillegg jobber den enkelte kommune med å videreutvikle og tilrettelegge egne næringsområder, slik at det totale utvalget av gode næringsstomter i regionen blir best mulig.

Det er bestemt at kommunens landbruksplan skal innarbeides i kommuneplanen som er under revidering. Det vil da være naturlig å innarbeide alt som har med næringsutvikling i kommuneplanen, slik at vi ser ting i sammenheng og kan få fram synergiene mellom landbruksnæring og annen type næring, samt at vi får løftet næringsutvikling opp på kommuneplannivå.

Tiltaksplan – handlingsdelen av Utviklingsplanen for Brokelandsheia

Utviklingsplanen for Brokelandsheia ble utarbeidet i 2009, og det har skjedd mye på Brokelandsheia siden den gang. Målsetningen om å ha en hyppig tiltaksfrekvens i utviklingen på Brokelandsheia, har vist seg å ikke være gjennomførbar. Det har vært utfordrende å finne økonomi til å gjennomføre vedtatt tiltaksdel av utviklingsplanen. Det vil være en nyttig øvelse å revidere denne tiltaksdelen årlig, i samarbeid med at vi jobber med budsjettet. Sånn sett er det større sjanse for at vi faktisk klarer å gjennomføre det vi planlegger.

Veteranplan 2020-24 (ny – vedtas 2020)

Høringsutkast til Gjerstad kommunes veteranplan er utarbeidet, og formannskapet har i mai 2020 vedtatt at planen skal legges ut på høring, deretter vil høringsinnspill innarbeides i planen og den vil bli sluttbehandlet politisk i september 2020. De statlige føringene bak veteranplanen har bakgrunn i Stortingsmelding nr. 34 2008-2009. Fra verneplikt til veteran. Regjeringens handlingsplan (2011-2013) I tjeneste for Norge og Regjeringens

oppfølgingsplan (2014) konkretiserte og videreførte dette arbeidet. Handlingsplanen la føringer for styrking av samfunnets anerkjennelse og ivaretagelse av personellet som har tjenestegjort for Norge. I oppfølgingsplanen ønsket Regjeringen at kommunene skulle ta et større ansvar for å sikre at den enkelte får den hjelpen og støtten en trenger og har krav på. Kommunene er oppfordret til å lage egne veteranplaner, og på dette grunnlag ble Gjerstad kommunes første veteranplan utarbeidet.

Plan for likestilling, inkludering og mangfold (NY)

LIM-planen er en [regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på agder 2015-2027](#).

Den er en plattform for felles, systematisk handling for å styrke likestillingen og bedre levekårene på Agder. LIM-planen er en bred likestillingsplan som tar hensyn til kjønn, etnisitet, funksjonsevne, alder, religion/livssyn, seksuell orientering/ kjønnsidentitet/ kjønnsuttrykk og sosial bakgrunn. I planperioden med oppstart ved inngangen til 2021 foreslås at det utvikles en lokal LIM-plan for Gjerstad, som blant annet tar for seg vårt felles ansvar for arbeidet med mottak og inkludering av flyktninger, samt andre aspekter ved tematikk likestilling, inkludering og mangfold.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (NY)

Arbeidet med første utgave av Gjerstad kommunes Handlingsplan mot vold i nære relasjoner er startet opp og planlegges lagt frem til politisk behandling i årsskiftet 2020/2021.

Plan for tidlig innsats – forebyggende arbeid mot barn og unge (NY)

Kommunen driver allerede mange tiltak knyttet til tidlig innsats og forebyggende arbeid mot barn og unge, og ser at det er behov for en helhetlig plan som systematiserer og tydeliggjør for alle hva som gjøres nå, og hva som planlegges fremover. Formålet med dette planarbeidet er å være trygg på at kommunen har en helhetlig innsats slik at barn og unge kan få den hjelpen de har behov for slik at de kan mestre eget liv. I ny barnevernslov som antagelig trer i kraft fra 2021, er det lovpålagt å lage en slik plan for forebyggende arbeid mot barn og unge. Planoppstart 2021.

Plan for fiberutbygging (NY)

Kommunen har et viktig samfunnsansvar for å legge til rette for fremføring av elektronisk kommunikasjon i hele kommunen, både som planmyndighet og utviklingsaktør. Gjerstad kommune har vært aktive for å melde inn behov og søke midler for utbygging av fiber i hele kommunen, også hvor det ikke er kommersielt lønnsomt, og dette må fortsette inntil full dekning er oppnådd. God bredbåndsdekning er avgjørende både for næringslivet, for arbeidstakere og skoleelever som arbeider og studerer hjemmefra, og ikke minst for videre utnyttelse av velferdsteknologi så flere kan bo trygt i egen bolig lenger. Det foreligger signaler fra myndigheter som gir tilskudd til utbygging at det vil kreves at kommunen utarbeider slik plan for å kunne søke tilskudd i fremtiden.

Bibliotekplan

Et av målene i regionplan Agder 2030 er at byer, tettsteder og bygdesentra har «gode og inkluderende bomiljøer og møteplasser». Videre har regionplanen et mål om at «alle innbyggere opplever å ha god tilgang til et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud i nærområdet». Dette kan blant annet oppnås ved å videreutvikle biblioteket som en møteplass på tvers av generasjoner. Biblioteket som en gratis møteplass for alle må ha kontinuerlig fokus på å følge utviklingen i samfunnet og tilpasses nye ønsker og behov som innbyggerne har. En bibliotekplan kan være et godt verktøy for å videreutvikle bibliotektilbudet i kommunen, og det foreslås å prioritere utarbeidelse av slik plan og i den forbindelse innhente råd og veiledning fra fylkeskommunen i planarbeidet. Planoppstart 2021.

Reguleringsplan E18 Dørdal – Tvedestrand

Gjerstad kommune deltar i et interkommunalt plansamarbeid med 7 andre kommuner for å få vedtatt en reguleringsplan for delstrekningen Dørdal-Tvedestrand innen sommeren 2021.

Utbyggingsplan for offentlig avløp (sektorplan)

Beskrive mål og muligheter for flere avløpsabonnenter

Vedlikeholdsplan kommunale bygg

Registrering av behov for langsiktig drift og vedlikehold av kommunale bygg

Utbedringsplan kommunale veier

Langsiktig plan som tar for seg utbedringer, nybygging og eventuelt nedklassifisering

5.4 Planarbeid drøftet, men ikke prioritert for perioden 2020-24

Etter en samlet vurdering er det noen forslag til utarbeidelse av planer, både internt fra enhetene og fra offentlige myndigheter som har hatt innspill til melding om oppstart av planstrategiarbeidet, som ikke foreslås prioritert i perioden 2020-24.

Forvaltning av ikke-fornybare ressurser

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) anbefaler i sin høringsuttalelse til melding om oppstart av arbeidet med planstrategi at kommunen legger opp til en kartlegging av ressurstilgangen og behov for mineralressurser ved neste revidering av kommuneplanen, og eventuelt at det lages en temaplan eller kommunedelplan for mineralressurser.

Gjerstad kommune vil ikke prioritere å utarbeide en egen plan for mineralressurser i kommunen, men vurderer om det kan tas med i den pågående rullering av kommuneplanen.

Barnehageplan

Fra Visedal barnehage er det spilt inn ønske om en barnehageplan som blant annet tar for seg disse temaene: satsinger på innhold, kvalitet, kompetanse, tilsyn. Bygningsmasse og interne strukturer. Behovsplanlegging – hvor mange plasser trenges i fremtiden, og hvor skal disse leveres. Avklare forventninger til åpningstider og fleksibilitet i valg av type plasser – hvordan tilpasse driften mot ønsket mål.

Det vurderes svært nyttig å utarbeide en slik sektorplan, men inntil videre foreslås at noen av disse temaene avklares i forbindelse med vedtatt utredning som skal foretas av etablering av en oppvekstenhet bestående av skole og barnehage.

Digitaliseringsplan/-strategi

Fra enhetene er det spilt inn ønske om en plan/strategi for hvordan arbeidet med digitalisering av kommunale tjenester skal drives fremover av Gjerstad kommune, spesielt digitale løsninger som forenkler hverdagen for innbyggere og næringsliv som har behov for å sende inn søknader til kommunen.

IKT Agder har en digitaliseringsstrategi som omfatter alle eierkommunene, så på nåværende tidspunkt anses det viktigst å sørge for å realisere gevinster av nye digitale løsninger når de innføres. Gjerstad kommune må fortsatt være en aktiv bidragsyter i representantskap, porteføljeråd og styringsgrupper i IKT Agder og påvirke slik at ny IT-løsninger som innføres har klar og tydelig gevinstrealiseringsplan i form av spart tid og ressursinnsats.

Kulturplan

Det er et ønske om å utvikle en kommunedelplan for kultur som blant annet omfatter oversikt over hva som finnes av kulturtilbud i Gjerstad, hva definerer vi som kultur i vår kommune og hvordan skal vi tenke langsiktig om kulturutvikling.

På nåværende tidspunkt foreslås av ressursmessige årsaker ikke å prioritere utarbeidelse av denne kommunedelplanen, men at det mot slutten av perioden vurderes en slik plan som omfatter hele kulturfeltet og inkluderer sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, som Gjerstad kommune hittil har utarbeidet som en selvstendig plan, og som er et krav for å kunne få statlige spillemidler til bygg og anlegg. Oversikt over kulturaktiviteter samt lag og foreninger revideres hvert halvår og publiseres på kommunens webside.

6. Forslag til planstrategi for perioden 2020-2024

Plan	Kommentar	Ansvarlig	Når
Kommuneplan 2021 - 2033	Arealdel (revidering) og samfunnsdel (oppdatering)	Samfunnsenheten	Vedtas 2021
Kommunedelplan for trafikksikkerhet 2018-2022	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2022
Kommunedelplan for oppvekst og utdanning (vedtatt 2015)	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2022
Kommunedelplan for Helse og omsorg (vedtatt 2015)	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2022
Klima- og energiplan for Gjerstad kommune 2020 - 2032	Revidering/ oppdatering	Samfunnsenheten	Oppstart høsten 2021
Boligsosial handlingsplan 2018-2021	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2022
Kulturminnevernplan 2020-2023	Revidering	Samfunnsenheten	Oppstart 2023
Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017-20	Oppdatering	Samfunnsenheten	2020/2021
Strategisk næringsplan for Gjerstad kommune	Revidering	Samfunnsenheten	Innarbeides i kommuneplanen
Tiltaksplan – del av Utviklingsplan for Brokelandsheia	Oppdatering	Samfunnsenheten	Gjennomføres høsten 2021 ifm budsjettarbeidet
Utbyggingsplan for offentlig avløp	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2020 – kontinuerlig oppdatering

Vedlikeholdsplan for kommunale bygg	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2020 – kontinuerlig oppdatering
Utbedringsplan kommunale veier	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2020 – kontinuerlig oppdatering
Veteranplan 2020-24	Ny	Ledergruppa	Vedtas høst 2020
Plan for likestilling, inkludering og mangfold	Ny	Ledergruppa	Oppstart 2020/2021
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner	Ny, igangsatt	Ledergruppa	Vedtas 2020/2021
Plan for tidlig innsats - forebyggende arbeid mot barn og unge)	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2021
Plan for fiberutbygging	Ny	Stab	Oppstart 2021
Bibliotekplan	Ny	Samfunnsenheten	Oppstart 2021

I tillegg beredskapsrelaterte planer iht. opplisting i kap 5.2.

Vedlegg 1 – sammendrag av regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging

Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling

Fylkeskommunene og kommunene legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.

Regionale planer og kommuneplanens samfunnsdel brukes for å gi strategisk retning til samfunnsutviklingen og for å gjøre planleggingen mer forutsigbar. Planene følges opp i økonomiplanleggingen.

Fylkeskommunene og kommunene vektlegger kostnadseffektivitet for private og offentlige aktører på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå i planleggingen. Kommunene benytter de virkemidler som plan- og bygningsloven har for å effektivisere og forenkle planleggingen. Kommunene tilpasser detaljeringsgraden i planer og utredninger til behovet.

Kommunene bidrar til å sikre effektiv og rask behandling av private reguleringsplanforslag, og til god plankvalitet ved å gi tidlige, tydelige og relevante krav til utredninger og dokumentasjon. Innsigelse skal bare fremmes når det er nødvendig for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser, der tidlig dialog og interesseavveining ikke har ført fram. Kommunene vektlegger den private eiendomsretten i planleggingen.

Fylkeskommunene formulerer klare behov og prioriteringer som innspill til konseptvalgutredning for store statlige samferdselstiltak. Fylkeskommuner og kommuner legger vedtatte statlige planer til grunn for egen planlegging.

Fylkeskommunene og kommunene tar i bruk digitale dialogløsninger og legger til rette for enkel tilgang til plandata i digitalt planregister, og til temadata i det offentlige kartgrunnlaget. Kommunene tar i bruk digitale verktøy basert på eByggesak-standard, for å sikre en mer effektiv og fulldigital saksbehandling av byggesøknader.

Fylkeskommunene vurderer bruk av gjensidig forpliktende avtaler for å styrke oppfølgingen av de regionale planene.

Kommunene utarbeider arealstrategier som del av kommuneplanens samfunnsdel, og legger disse til grunn ved revisjon av kommuneplanens arealdel.

Kommunene prioriterer arbeidet med planstrategi for å sikre at planene er oppdaterte og møter framtidens behov, også i forbindelse med kommunesammenslåinger. Fylkeskommunene og kommunene bruker planleggingen til å se oppgaver som de får tilført gjennom kommune- og regionreformen i sammenheng med andre samfunnsoppgaver.

Kommuner som ikke har slått seg sammen, bruker planleggingen til å diskutere om de har forutsetninger for å møte framtidens utfordringer alene, eller om de bør slå seg sammen med nabokommuner.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for å styrke samiske språk, kultur og næringsgrunnlag i planleggingen, når det er relevant.

Fylkeskommunene og kommunene baserer samfunns- og arealplanleggingen på et oppdatert kunnskapsgrunnlag og har tilgang til nødvendig plankompetanse. Fylkeskommunene styrker regionalt planforum som samordningsarena. Kommunene, fylkesmannen, andre statlige myndigheter og Sametinget bruker forumet aktivt til å gi

tydelige signaler tidlig om hva som er nasjonale eller regionalt viktige hensyn i den enkelte sak.

Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet

Fylkeskommunene og kommunene vektlegger arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser brukes i planleggingen.

Fylkeskommunene og kommunene legger vekt på klimatilpasning og samfunnssikkerhet i sin planlegging, og legger de høye alternativene fra nasjonale klimaframskrivninger til grunn for arbeidet. Risiko- og sårbarhetsanalyser legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for verdiskaping og næringsutvikling i alle deler av landet og mobiliserer og utvikler bedrifter og næringsmiljøer til å hevde seg nasjonalt og internasjonalt.

Fylkeskommunene og kommunene stimulerer til grønn omstilling, innovasjon, vekst i nye arbeidsplasser og et inkluderende arbeidsliv og setter av tilstrekkelige arealer som ivaretar samfunnets behov.

Fylkeskommunene tar ansvar for den regionale kompetansepolicyen og legger til rette for god tilgang på kompetent og relevant arbeidskraft, blant annet gjennom oppdaterte regionale planer.

Fylkeskommunene ivaretar flyktningers og innvandreres behov for opplæring som møter regionalt behov for arbeidskraft.

Fylkeskommunene og kommunene identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen. Samlede virkninger tas hensyn til.

Fylkeskommunene og kommunene vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Fylkeskommunene og kommunene utvikler de norske verdensarvområdene som fyrtårn for den beste praksisen innenfor natur- og kulturminneforvaltningen gjennom arealplanleggingen.

Fylkeskommunene og kommunene tar hensyn til og beskytter drikkevannskilder i sin planlegging, slik at behovet for rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.

Fylkeskommunene og kommunene avsetter tilstrekkelig areal til ønsket vekst i oppdretts- og havbruksnæringen gjennom oppdaterte planer, som også ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Strategier for utvikling av havbruk utenfor kysten inngår i planene.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for økt verdiskaping og nye grønne næringer innenfor jord- og skogbruk.

Fylkeskommunene og kommunene sikrer viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket gjennom langsiktige utbyggingsgrenser. Utbyggingsløsninger som kan redusere nedbygging av dyrka mark vurderes i samsvar med det nasjonale jordvernmålet.

Fylkeskommunene og kommunene legger vekt på å bevare naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling. Planleggingen sikrer reindriftens arealer samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for en bærekraftig utvikling i fjell og utmark og har særlig oppmerksomhet rettet mot områder med stort utbyggingspress. Dette skjer blant annet ved å fastsette langsiktige utbyggingsgrenser.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for gode leveområder for ville, pollinerende insekter gjennom planleggingen og drift av arealer.

Fylkeskommunene og kommunene sikrer viktige mineralforekomster i sine planer og avveier utvinning mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Tilgangen til, og lagring av, byggeråstoffer ses i et regionalt perspektiv.

Bærekraftig areal- og transportutvikling

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for vekst og utvikling i kompakte og klart avgrensede byområder gjennom regionale bolig-, areal- og transportplaner. Planene fastsetter regionalt utbyggingsmønster, senterstruktur og hovedtrekk i transportsystemet.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for videre utbygging av et godt samferdselsnett i hele landet.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for å sikre Forsvarets arealbehov når dette er nødvendig for å ivareta landets forsvarsevne og i henhold til nasjonale forsvarsplaner.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon med kvalitet i omgivelsene, med vekt på arkitektur, byrom, kulturmiljøer, grønnstruktur og andre miljøverdier. Lokalisering av boliger, service, handel og andre arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter vurderes i sammenheng med eksisterende eller framtidige kollektivknutepunkt.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for sykling og gange i byer og tettsteder, blant annet gjennom trygge skoleveier, ved å planlegge for gange og sykling fra kollektivknutepunkt og ut til friluftslivsområder, og for transportløsninger for grupper som er mindre mobile.

By- og omlandskommuner, sammen med fylkeskommunene, videreutvikler samarbeidet om transport på tvers av administrative grenser der dette bidrar til effektiv ressursbruk, næringsutvikling, bosetting og sosial bærekraft i ulike deler av fylket.

Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for kostnadseffektiv framføring av mobil- og bredbåndsnett gjennom bruk av eksisterende føringsveier.

Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Kommunene har en aktiv og helhetlig areal- og sentrumspolitikk med vekt på styrking av sentrumsområdene. Boliger, næringsvirksomhet, arbeidsplasser og tjenestetilbud lokaliseres i eller tett på sentrum, med god tilrettelegging for kollektiv, sykkel og gange.

Kommunene har en ledende rolle i utviklingen av sentrum og legger vekt på et langsiktig og forpliktende samarbeid med private aktører og innbyggere.

Kommunenenes boligpolitikk og boligplanlegging er en integrert del av kommunenes strategi for samfunns- og arealutvikling. Den legger til rette for en variert befolkningsstruktur gjennom god tilgang på boligtomter som grunnlag for tilstrekkelig, variert og sosial boligbygging.

Kommunene tar boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter.

Kommunene legger til rette for leie-til-eie løsninger for vanskeligstilte i boligmarkedet.

Kommunene planlegger for et tilbud av tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Kommunene planlegger aktivt for å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller. Kommunene legger universell utforming til grunn i planlegging av omgivelser og bebyggelse og ivaretar folkehelsehensyn i planleggingen.

Kommunene vektlegger arkitektur og kvalitet i de bygde omgivelsene, og planlegger med utgangspunkt i stedenes særpreg, kulturhistoriske elementer og viktige landskapstrekk. Eldre bebyggelse og bystrukturer vurderes som ressurser i en sirkulær økonomi.

Fylkeskommunene og kommunene ivaretar kunst og kultur som del av kommunal og regional planlegging, og legger til rette for et fritt og uavhengig kulturliv.

Kommuner og fylkeskommuner har en aktiv og helhetlig tilnærming til utvikling av aldersvennlige kommuner og fylker.

Kommunene legger vekt på å ivareta byrom og blågrønn infrastruktur med stier og turveger som sikrer naturverdiene, hensyn til overvann og legger til rette for fysisk aktivitet og naturoplevelser for alle.

Fylkeskommunene og kommunene ivaretar vassdragenes bruks- og verneverdier i sin planlegging. Vassdragenes potensial for trygg avledning av overvann og naturbasert demping av flom, utnyttes.

Kommunene ivaretar aktivt gode vilkår for god psykisk og fysisk helse i planleggingen.

Kommunene ivaretar barn og unges interesser gjennom en samfunns- og arealplanlegging som skaper trygge, attraktive og aktivitetsfremmende by- og bomiljø.

Kommunene sikrer trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning

Vedlegg 2 – henvisninger til statistikk og grunnlagsdokumenter

[Strategisk-næringsplan for Gjerstad kommune 2010 2013](#)

[Utfordringer for Agder \(rapport fra RIS-senteret\)](#)

[Kommunebilde 2018 Gjerstad](#), Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

[Kommunehelsa statistikkbank](#) - Folkehelseinstituttet

[Ung data 2019- Gjerstad](#), Velferdsforskningsinstituttet NOVA

[Samfunnsanalyse østre-Agder-minirapport 2016](#), Telemarksforskning

[Agdertall-2019](#) Aust- og Vest Agder fylkeskommuner

[Regionale utviklingstrekk 2018](#) Kommunal- og moderniseringsdepartementet

